

Innlandsadopsjon blir automatisk problematisk når biologien gis forrang

Jeanette Skoglund, sosiolog og førsteamanuensis v/ UiT Norges arktiske universitet

Debattinnlegg – publisert i Morgenbladets nettversjon 20.02.22

Silje Førund vil at vi får øynene opp for innenlandsadopsjon (Morgenbladet 10.02.22). Vi kan være enige i at det sannsynligvis er liten allmen bevissthet om innenlandsadopsjon i Norge sammenlignet med utenlandsadopsjon. Noen vil nok også si seg enige med Førund i at «det er på høy tid at også stemmene til innenlandsadopterte i Norge blir hørt». Det er imidlertid flere forhold ved hennes innlegg som er problematisk.

Det er ikke til å undervurdere at det finnes utfordrende sider ved adopsjon; det gjelder særlig systemet knyttet til utlandsadopsjon, men også innenlandsadopsjon. For eksempel har et knippe barnevernforskere, undertegnede inkludert, problematisert bruken av langtidsfosterhjem framfor adopsjon. Problemene Førund løfter fram er av en annen karakter og handler om mangel på likhet mellom barn og foreldre, både i utseende og personlighet. Det er med andre ord mangel på biologisk tilknytning som påpekes. Et slikt fokus er langt fra originalt, men reflekterer heller dominerende forståelser knyttet til biologiske familier som *ekte* og beste oppvekststed for barn. Fra et slikt perspektiv vil adoptivfamilier vanskelig defineres som noe annet enn ufullstendig og risikofylt som følge av mangel på biologisk tilknytning mellom foreldre og barn. I et samfunn hvor biologiske relasjoner har en privilegert posisjon er det ikke overraskende at Førund finner eksempler på voksne adopterte som forteller om mangler i egen oppvekst. Dette gir imidlertid ikke grunnlag for å generalisere og problemdefinere en stor og sammensatt gruppe som adoptivbarn og familiene deres er.

Gruppen adopterte som Førund omtaler gjennomgående med et problemorientert perspektiv, er samtlige innlandsadopterte i Norge og strekker seg over en tidsperiode på over 70 år, fra etterkrigstiden og fram til i dag. Altså, en periode i historien som rommer en rekke

grunnleggende endringer i samfunnet såsom levekår, kvinners livsbetingelser, synet på barn osv. og som har medvirket til ulike adopsjonspraksiser. Likevel hevder hun at disse personene har mye til felles, og med henvisning til psykologer hun har snakket med, har de også mye til felles med utenlandsadopterte. Å være adoptert framstår nærmest som en problembelastet identitetsmarkør adopterte skal bære enten de vil eller ikke. En slik insistering på anderledeshet er kanskje noe mange adopterte barn og deres foreldre kan klare seg uten.

Sikkert med de beste intensjoner for barn og foreldre med adopsjonshistorie ønsker Førstund mer kunnskap siden «vi vet omtrent ingenting om dem». Forfattere, journalister og forskere som ønsker å bidra til dette temaet bør på forhånd tenke over *hvordan* de ønsker å tilnærme seg fenomenet innenlandsadopsjon– som en på forhånd definert problembelastet «gruppe» - eller som en oppvekstform blant andre oppvekstformer med alle de variasjoner og utfordringer oppvekst og familieliv kan innebære.